

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo

Oslo, 10. september 2018

Nasjonal ramme for vindkraft på land – Kart nummer 19 - Delområde Solund

A. Nasjonale forhold

Nasjonale føringer for vindkraft

Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet la i juni 2007 frem «Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg. Det vises til følgende formuleringer:

Kapittel 1, Formål og virkeområde side 5: «Formålet med retningslinjene er å bidra til at utbygging av vindkraft skjer etter heilskaplege og langsiktige vurderingar, og slik at konfliktane i høve til andre viktige omsyn er akseptable».

Kapittel 2, Energi- og systemforhold side 8: «Vindkraftanlegg er arealkrevende og kommer ofte i konflikt med andre viktige hensyn. Målsetningen om lavest mulig miljø- og samfunnskostnader per kWh tilsier at vindkraftutbyggingen generelt bør konsentreres om større anlegg hvor det er gode vindforhold, hensiktsmessig infrastruktur og hvor konflikten med andre viktige hensyn er akseptabel.»

Nasjonale retningslinjer er også gitt gjennom Kgl.res.av 25. juni 2011, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, der det står følgende i kapittel 3, Klima og energi side 12:

«Regjeringen forventer at fylkeskommuner og kommuner legger til rette for økt produksjon av fornybar energi, herunder også bioenergi, uten at viktig naturmangfold eller store landskapsverdier går tapt».

Regional plan for vindkraft for Sogn og Fjordane ble vedtatt i Fylkestinget 8. juni 2011.

Planen ble, av Fylkesmannen, innklaget til Miljøverndepartementet 19. august 2011. Begrunnelsen var hovedsakelig at skalaen for vurdering av liten, middels og stor konflikt ble justert slik at for mye areal som i realiteten har stort konfliktpotensiale ble klassifisert til å ha middels konflikt. Dette resulterte i at det ble åpnet opp for vindkraftutbygging i arealer hvor det, ut fra nasjonale retningslinjer, ikke burde bli åpnet for vindkraft.

Miljøverndepartementet fattet følgende vedtak 12. mars 2013:

«Vindkraftanlegg som ligg i område med stort konfliktpotensiale vert i utgangspunktet ikkje prioritert. Vindkraftanlegg i slike område kan likevel verte vurdert som utbyggingsaktuelle dersom meir detaljert kunnskap i konsesjonshandsaminga viser at prosjektet er akseptabelt ut i frå viktige omsyn, dersom avbøtande tiltak er tilfredsstillande og dersom lokale styresmakter har positiv tilråding».

Solund

Solund er landets vestligste kommuner og ligger nordvest for innløpet til Sognefjorden. Miljødirektoratet har beskrevet landskapet i deler av kommunen som relativt unikt i nasjonal og følgelig også internasjonal sammenheng.

Dersom det kommer vindmøller i Solund, vil det ikke være mulig å føre landskapet tilbake til slik det var før vindmøllene kom. Det er altså ikke mulig med avbøtende tiltak i Solund.

I regionalplanen for vindkraft for Sogn og Fjordane har deler av Solund stort konfliktpotensiale. En søknad om vindkraft i Solund ble avslått fordi konfliktene ble for store.

Det var folkeavstemming om vindkraft 9. januar 2012, der 51,5 % stemte nei.

B. Nasjonale og regionale forhold

Solund er landets vestligste kommune og ligger nordvest for innløpet til Sognefjorden. Miljødirektoratet har beskrevet landskapet i deler av kommunen som relativt unikt i nasjonal og følgelig også internasjonal sammenheng.

«Hubro: Oddvar Olsen har i samarbeid med meg registrert hubro i Solund for fylkesmannen, både i 2017 og i 2018. Det er konstatert to par, men ikke registrert unger verken i fjor eller i år. Det har også vært registrert rop fra enslige fugler et par andre steder. For 60 - 70 år siden hadde vi en mye større bestand av hubro i Solund med hekking i Ospa, på Hågøyna, i Tveranger, sør for Kolgrov, Gildreneset, Lending m.m. Da var nok hubro en veldig vanleg fugl i Solund, selv om arten også da var sjelden å se. Etter det jeg fant ut er hubroen fremdeles kategorisert som EN i rødlista, dvs. sterkt trua.

Kongeørn: Jeg kjenner til et kongeørnpar i kommunen. SNO kjenner til paret og lokaliteten. Paret fikk fram en unge i 2018. LC på rødlista, dvs. livskraftig.

Havørn: Jeg kjenner ikke til akkurat tal hekkende par, men det dreier seg trolig om mellom 10 og 20 par. Kanskje nærmere 20. LC på rødlista, dvs. livskraftig.

Vandrefalk: Jeg kjenner til to hekkelokaliteter, men vet ikke om de er i bruk hvert år. Lokalitetene er i nord og vest i kommunen. Det er ikke usannsynlig at det er flere områder. LC på rødlista, dvs. livskraftig.

Dvergfolk: Vanlig i Solund. LC på rødlista.

Smålom: Dette er en karakterart for Solund med sikkert et titalls par. LC på rødlista, dvs. livskraftig.

Gråspett: Også en karakterart for Solund. LC på rødlista, dvs. livskraftig.

Lirype: Vi har en liten bestand av lirype på Pollatind/Fonnaheia, Ulvegveinaområdet og Krakhellenipa. NT på rødlista, nær trua. Den er nær ved å tilfredsstille noen av kriteriene for å være sterkt trua eller verre.

Fjellrype: Har også sett fjellrype på Krakhellenipa, men usikker på hekkestatus. Den har også status som NT nær trua.

Håper dette kan være til noe hjelp! Ellers så er jo også Solund overvintringsområde for endel sjøfugl, sangsvaner med flere. Ikke minst er også Solund midt i trekkruta for en mengde trekkende fugl hver vår og høst. Dette vet man selvsagt, men det skader ikke å bli minnet på det. Mye av dette trekket skjer faktisk på natta i mørket, da kan ikke en vinge fra ei vindmølle som kommer i superfart være enkel å få øye på og ta hensyn til.

Nils Chr. Bjørge

Regionansvarlig for Vestlandet i TOV-e prosjektet, registrering av hekkefugl i Norge, samt styremedlem i Sogn Ornitologisk Forening.»

Villsau fra Norskekysten

Villsau fra Norskekysten er beskyttet produkt i henhold til forskrift om vern av Villsau av 4. november 2010. Geografisk område for produksjon av Villsau fra Norskekysten er begrenset til området med kystlynghei på norskekysten. Gammalnorsk sau er trolig siste rest av den opprinnelige norske / europeiske landrasen. Driftsformen er basert på tradisjoner fra vikingtiden. Sauen overvintret da, som nå, med lynghei som hovednæringskilde.

Kystlynghei

7. mai 2015 vedtok Kongen i statsråd at Kystlynghei får status som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven. Kystlynghei er blant de eldste kulturmerkene vi har og er avhengig av beiting og brenning.

I Solund er det registrert 6 lokaliteter av kystlynghei.

Geologi

I Solund finnes sandsteiner fra devontiden. Tilsvarende finnes også ved Fensfjorden, Kvamshesten, Håsteinen og Hornelen. Tilsammen utgjør disse geologiske feltene en viktig del av Norges geologi.

I Solund er det også et vulkansk innslag i devonavleiringene.

Råkeneset

DNT sin vestligste hytte er en gammel husmannsplass og ligger i Råke i Solund. All bebyggelse og mye av omgivelsene er fredet av Riksantikvaren.

Nordsjøløypa

Nordsjøløypa er et nettverk av vandreruter i 26 norske og utenlandske regioner. Arbeidet er delvis finansiert av EU's Nordsjøprogram. Deler av Nordsjøløypa går gjennom Solund.

Utvær

Arbeidet med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap har som formål å identifisere viktige biologiske, økologiske og kulturhistoriske verdier. Utvær i Solund er 1 av ca. 300 områder med høyest prioritet og inngår i landskapsregionen «Kystbygdene på Vestlandet». Det vil si at Utvær i Solund også er å anse som unikt i internasjonal sammenheng.

Utvær, som ligger 8 kilometer vest for Ytre Solund, er Norges vestligste øygruppe med det vestligste fyret i landet. I sommerhalvåret går det det guidet båttur med firsafari fra kommunesenteret Hardbakke. En del av Nordsjøløypa er på Utvær.

Fortidsminner

Det er flere registrerte fortidsminner i Solund. Det mest kjente er den 6 – 7.000 år gamle steinalderbosettingen Grønehelleren. Her ble det blant annet funnet et ca. 3.500 år gammelt uskadet skjelett av en 17. åring og fragmenter av 2 – 3 andre mennesker. Noe av det som ble funnet er utstilt på Historisk Museum i Bergen.

Sognefjorden i et nøtteskall

Sognefjorden strekker seg 200 kilometer inn i landet og er Norges lengste og dypeste fjord. I enden av fjorden ligger Jotunheimen Nasjonalpark, og fjordarmen Nærøyfjorden står på verdensarvlisten til UNESCO. Turen starter i Oslo eller Bergen og inkluderer en tur med ekspressbåt på Sognefjorden.

Kayak The Fjords

Prosjektet har som målsetting at Fjord – Norgeregionen skal bli Europa's kajakkdestinasjon nr. 1. I samarbeid med NCE Tourism og turoperatører fra Frankrike, Italia og Storbritannia er målet å utvikle en miljømessig bærekraftig utvikling gjennom helhetlige reiselivsprodukter.

Prosjektledelsen er lagt til Solund.

Postbåten

Turen med øyhopping i Solund, Bulandet og Værlandet blir arrangert i sommerhalvåret og er kåret til Norges beste rundtur gjennom Visit Norway. Turen er, av Lonely Planet, fremhevet som 1 av 14 høydepunkt man bør få med seg på Norgesferie. Programmet om den lokale postbåten har vært vist på NRK TV en rekke ganger, senest i 2018.

Sognefjorden kystpark

Formålet er å danne en parkorganisasjon på linje med Telemarkskanalen regionalpark og Nærøyfjorden Verdensarvpark. Prosjektet er støttet av Verdiskapningsprogrammet for lokale og regionale parker og Sogn og Fjordane Fylkeskommune.

Sognefjorden kystpark er fullverdig medlem i Norske Parker, og har kontoret sitt i Solund.

Norsk Kystkulturakademi

Akademiet ble stiftet 11. april 2011 etter en prøveperiode på 2 år og ligger i Solund. Akademiet tilbyr:

1. Kompetansegivende undervisning på universitets- og høyskolenivå i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet.
2. Undervisning for videregående- og grunnskolenivå.
3. Kurs i ulike typer kystliv, håndverks- og arbeidsteknikker.

C. Lokale forhold

1. Kommunen vil få eiendomsskatt fra møllene, men denne er gjerne lavere enn hva som blir forespeilet på grunn av reduksjon i turbinprisene. Retaksering etter 10 år vil sannsynligvis resultere i vesentlig redusert eiendomsskatt.
2. Det vil sannsynligvis bli minimalt med lokale arbeidsplasser i anleggstiden og også i driftstiden.
3. I anleggstiden er kommunen ansvarlig for blant annet helseberedskap og brannberedskap; risiko for betydelig økning i kostnadene.
4. I driftstiden er møllene fjernstyrte. Møllene på Fakken i Troms er styrt fra Spania.
5. I driftstiden er kommunen ansvarlig for brannberedskapen. Det vises her til lynnbrannen i Ytre – Sula sommeren 2018, der 25 personer fra Sivilforsvaret, 2 brannhelikopter samt frivillige deltok i sløkkingsarbeidet.
6. Et vindkraftanlegg kan gå konkurs. Da vil først grunneier være ansvarlig for å betale for fjerningskostnadene. Når grunneier ikke kan betale må kommunen betale. Det koster kr. 3 – 5 millioner å fjerne en mølle.

7. Vindkraft i Solund vil sammen med tilhørende luftspenn ha et influensområde som dekker store deler av kommunen. I Ytre – Sula kan man gå ut fra at så godt som all fast eiendom blir bortimot verdiløs. Et forsiktig anslag tilsier ca. 200 bolig- og fritidshus a kr. 1,5 millioner = kr. 300 millioner. Boliglånet og eiendomsskatten forsvinner ikke like fort.
8. I forbindelse med tidligere vindkraftsøknader var de 5 årene 2009 – 2014 en periode med høyt konfliktnivå i store deler av kommunen. Dersom det på nytt åpnes opp for at det kan være aktuelt med vindkraft i Solund, er risikoen stor for at tidligere konflikter vekkes til live igjen og eskalerer til nye høyder.

Oppsummering

- A. Det er i strid med nasjonale føringer når nasjonal ramme for vindkraft åpner opp for vindkraft i Solund, jfr. kart 19.
- B. Solund og innløpet til Sognefjorden har lokal, regional, nasjonal og internasjonal verdi.
- C. Vindkraft i Solund vil ha som konsekvens at privat og offentlig kapital er eksponert for en risiko av uante dimensjoner. Det vil også være overhengende risiko for store og langvarige konflikter.

Konklusjon

Solund er et område som ikke egner seg for vindkraft.

Inger Leirvåg

Telefon: 917 01 799